

С Т А Н О В И Щ Е

върху дисертационен труд на доц. д-р Живка Илиева Герговска на тема: „Използване на Test-day модел за оценка на развъдната стойност, формата на лактационната крива и показатели за устойчивостта ѝ при Българската черно-шарена порода”, за присъждане на научна научната степен „Доктор на науките”, по научна специалност „Развъждане на селскостопанските животни, биология и биотехника на размножаването”, професионално направление 6.3. „Животновъдство”, област на висше образование 6. „Аграрни науки и ветеринарна медицина” по процедура на Аграрен факултет при Тракийски университет – гр. Сара Загора

Изготвил становището - проф. дсн Радослав Иванов Славов, катедра „Животновъдство-преживни животни и млекарство”, секция „Овцевъдство и козевъдство” на Аграрен факултет при Тракийски университет, гр. Стара Загора

Качеството и ефективността на селекционната дейност в съвременното животновъдство са неразрывно свързани с оценката на развъдната стойност на животните. В световен мащаб протича процес на непрекъснато усъвършенстване на използваните подходи и математически модели. Предвид съществуващата в Европа и по света тенденция за оценка на развъдната стойност на говедата от млечните породи, преди всичко на базата на продуктивността за контролен ден – Test day model, и в по-малка степен въз основа на продуктивността за лактация, възниква необходимостта от сравнителни проучвания и при условията на България. Представеният дисертационен труд е мащабно и задълбочено проучване, даващо отговор на редица важни за селекцията и говедовъдната наука и практика въпроси. Използваните подходи и предлаганите математически модели, включващи прилагането и отчитането на по-голям брой средови фактори, въвеждането на информация, свързана с формата на лактационната крива, дават възможност за осъществяването на по-коректна оценка на РС и подобряване на мениджмънта в говедовъдните ферми от млечния сектор. В този смисъл, и поради това, че изследването е извършено в рамките на 12 годишен период, с голям брой черношарени

крави, принадлежащи към най-многобройната популация говеда у нас, дисертационният труд притежава висока степен на актуалност.

Представеният ми за изготвяне на становище дисертационен труд е написан на 293 стандартни страници, при следната структура – увод – 2 стр., литературен обзор – 82 стр., цел и задачи – 1 стр., материал и методи – 27 стр., резултати и обсъждане – 129 стр., обобщение – 4 стр., изводи и препоръки – 6 стр., списък на използваната литература 24 стр. и приложения свързани с дисертационния труд – 3 стр. Представени са 54 таблици и 60 фигури. Това ми дава основание да направя заключението, че дисертационния труд е правилно структуриран, а резултатите от изследванията са много добре онагледени.

Списъкът на използваната литература обхваща общо 424 литературни източника, от които 395 на латиница и 29 на кирилица.

Уводът е разработен много добре и е насочен изцяло към тематиката на дисертационния труд.

Литературният обзор обхваща широка гама от детайли и особености на прилаганите по света методи за генетична оценка на продуктивните качества на говедата от породите за мляко. Аналитично са представени предимствата и недостатъците на методите, използващи информация за 305-дневна лактация, на ТД-моделите, както и възможностите за оценка на РС на говедата за мляко, въз основа на използването на непълни лактации и редуциран брой контроли за лактация. Особен интерес представлява и частта от обзора, посветена на факторите влияещи върху продуктивността за контролен ден и формата на лактационната крива. Прави впечатление голямата литературна осведоменост на автора, неговото умение за представяне на сложната и разнообразна тематика по разбираем начин, пречупена през неговите собствени виждания и тези на големия брой цитирани автори. Литературният обзор сам по себе си притежава качества, които го правят изключително ценен от методологична гледна точка по проблематиката, свързана с оценката на РС на говедата за мляко.

Целта е формулирана ясно и точно. Задачите, които авторът си е поставил насочват в максимална степен към нейното изпълнение.

Разделът „Материал и методи“ е разработен подробно и методически издържано. От него е видно, че в проучванията са включени голям брой черношарени крави (3591 лактации и 32307 – бр. контроли),

принадлежащи към 14 ферми от 4 региона на България и дъщери на 125 бика. Използвани са най-съвременни подходи, линейни и смесени математически модели за постигане на неизвестени оценки на РС и оценка на факторите влияещи върху лактационната крива.

Разделът „Резултати и обсъждане“ е разработен на високо научно ниво. Получените от изследванията резултати са представени в добре оформени таблици и фигури, а анализите са написани професионално на висок научен стил и език. Прави добро впечатление високата степен на компетентност на автора, неговата аналитичност и способност за интерпретация на получените собствени резултати и сравненията им с тези на други автори у нас и в чужбина. Оценявам високо и направеното в края на раздела обобщение.

По дисертационния труд са направени 21 извода, които изцяло произтичат от получените резултати, съпътстващите ги интерпретации и обобщения. Направените 6 препоръки са от особена важност за селекционната дейност в областта на млечното говедовъдство у нас, и най-вече за черно-шарената популация.

Приемам представената справка за научните приноси по дисертационния труд. Като оригинални оценявам тези с номера 1, 4, 5, 6, 7, 10 и 12. Всички посочени в справката приноси имат ясно подчертана научна и научно-приложна значимост.

По дисертационния труд са отпечатани общо 13 научни публикации, от които 7 на български и 6 на английски език. В 2 от публикациите доц. Герговска е самостоятелен автор. Останалите 11 статии са колективни, но автора на дисертацията е водещ автор. Една от статиите е публикувана в списание с импакт фактор (IF).

От справката за цитиранията на статиите по дисертационния труд е видно, че четири статии са цитирани общо седем пъти, като един от цитатите е от български автор, а шест от чуждестранни автори, в т.ч. в три статии с импакт фактор.

В приложената справка за цитиранията, съгласно изискванията на Приложение 8.1. от ППЗРАСТр.У, доц. Герговска е представила 34 цитирания на 31 научни труда. От тях 23 от български автори. Седем от цитиранията са в списания с импакт фактор. Общия импакт фактор от

цитиранията е IF = 5,924. Изискванията за цитирания от 30 бр., съгласно Приложение 8.1., са надвишени.

Представеният проект за автореферат отразява в пълна степен извършената научноизследователска работа по дисертационния труд и отговаря на изискванията.

Към автора на дисертационния труд бих поставил следния въпрос: Каква е причината средната дневна млечност на кравите от ферма № 10 да е значително по-висока от тези в другите изследвани ферми (Табл. 9, стр. 127)? Това влияе значително върху средните стойности за популацията по признатите млечност, съдържание на млечно масло и млечен протеин.

Заключение:

Дисертационният труд е задълбочено и комплексно научно изследване, резултатите от което имат теоритично, научно и научно-приложно значение. С неговото разработване автора прави значителен принос в методологията и системата на усъвършенстване на подходите и моделите за оценка на РС на говедата от млечното направление у нас, в оценката на факторите влияещи върху лакационната крива и даващи възможности за по-добър мениджмънт в сектора.

Въз основа на гореизложеното, и считайки, че дисертационния труд отговаря на изискванията на ЗРАС и ППЗРАСТР.У, давам висока положителна оценка за него. Предлагам на почитаемото научно жури да присъди на доц. д-р Живка Илиева Герговска научната степен „Доктор на науките”, по научна специалност „Развъждане на селскостопанските животни, биология и биотехника на размножаването”, професионално направление 6.3. „Животновъдство”, област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина.

Изготвил становището:
/проф. д-н Р. Славов/

